

Magnetogram ni lektoriran!

**MAGNETOGRAM
NOVINARSKÉ KONFERENCE
PRESEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE**
(Ljubljana, 13.februar 2007)

PRESEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Lep pozdrav vsem skupaj. V zadnjem času so v slovenski, pa tudi hrvaški javnosti ponovno v ospredju odnosi med državama. Dogajajo se tudi nekatere stvari, ki bi jih lahko označili za enostranske poteze, ki jih vlečejo različni subjekti na hrvaški strani. Primerjalno gledano se ne dogaja - na srečo ali pa na žalost - nič novega. Na Hrvaškem bodo letos volitve, politična situacija je precej nejasna. Odnosi med Hrvaško in Slovenijo, oziroma v tem primeru odnosi s Slovenijo, so bili vedno predvolilna tema na Hrvaškem. Velikokrat je bila ista tema, žal, predvolilna tudi v Sloveniji. Se pravi, da lahko v naslednjih mesecih pričakujemo še več podobnih zapletov. Vse to ustvarja ozračje, v katerem se zelo težko konstruktivno iščejo koraki za rešitev zaostalih odprtih vprašanj.

V zvezi s tem je treba poudariti dvoje. Prvič: med Slovenijo in Hrvaško poteka povsem normalno gospodarsko sodelovanje in sodelovanje na številnih drugih področjih. Zadev, ki obe državi povezujejo, je bistveno več kot tistih, ki jih, recimo temu, ločujejo v enakem pristopu ali pa pri iskanju skupnih odgovorov na odprta vprašanja. Kljub temu pa gre za nekatere pomembne stvari, ki so odprte, ki jih bo potrebno tako ali drugače v prihodnosti rešiti. V tem trenutku pa je zaradi tega, kar sem dejal prej, popolnoma iluzorno, da bi se v tem predvolilnem ozračju, ki se na Hrvaškem stopnjuje, dalo narediti korake, ki se jih prej ni dalo v petnajstih letih.

Kljub temu pa je popolnoma jasno, da nobena enostranska poteza, ki kakorkoli spreminja stanje v naravi ali v pravnem-administrativnem smislu - ki je veljalo med obema državama 25. junija 1991 - ne bo uveljavljena, ne bo priznana in jo je vedno možno na podlagi dogovorov in tudi podpisanih izjav ter sporazumov med obema državama kadarkoli pravno izpodbijati. Skratka, nič, kar je bilo od 25.6.1991 narejeno na katerikoli strani - gre predvsem za poteze, ki jih je v praksi vlekla hrvaška država; v različnih obdobjih različne - nobena od teh potez v nobenem končnem dogovoru - bodisi, da bo prišlo do bilateralnega dogovora med obema državama, bodisi do rešitev nekaterih vprašanj z mednarodnim posredovanjem - ne bodo veljale. To je popolnoma jasno. Edino, kar je v tem primeru trdno in je zapisano v ustavnih aktih obeh držav - sprejetih v slovenskem parlamentu in hrvaškem saboru - je ustavna zaveza na obeh straneh, da se spoštuje stanje - še posebej, ko gre za reševanje mejnih vprašanj - kot je bilo med Slovenijo in Hrvaško na dan osamosvojitve. Vse, kar se je dogajalo po tem času, lahko se dejanske razmere spreminjajo samo sporazumno. Tisto, kar je narejeno enostransko, nima nobene veljave in končni dogovor - bodisi, kot sem že prej dejal, da bo dosežen bilateralno ali s pomočjo mednarodnega subjekta ali kot pravijo sosedi s pomočjo arbitraže v kakršnikoli obliki - bo to stanje upošteval. Ni arbitraže glede ustavnih odločitev na obeh straneh.

Dejal bi še to, da Slovenija v letošnjem letu, z izjemo predsedniških volitev, ni v predvolilnem ozračju. Ni nobene potrebe za to, da bi tudi na naši strani ravnali enako, da bi se to vprašanje izkoriščalo tudi za notranjepolitične zadeve ali nabiranje političnih točk. Ni nikakršnih razlogov za to, da bila Slovenija nervozna. Razvoj zadnjih petnajstih let je pač pokazal, da ni nujno, da je v prednosti tisti in da je danes v bistveno boljši situaciji tisti, ki je vlekel enostranske poteze. Iz te izkušnje bi se morali vsi skupaj nekaj naučiti. Zaradi tega tudi ni nobenega razloga za kakršno koli nervozo na slovenski strani. Pri konkretnih ravnanjih Slovenija vleče ustrezne poteze, opozarja na stvari, jih evidentira.

Glede konkretne zadeve, ko gre za prodajo slovenskih zemljišč v slovenskem katastru, tudi za sume oziroma zdaj že kar dokazuje, da se je po letu 1991 nasilno spreminjal kataster kot je veljal na dan ustavne odločitve - v zvezi s temi zadevami bo Slovenija sprožila pravne postopke. Kot že rečeno, nič od tega, kar je bilo narejeno enostransko in v nasprotju s stanjem 25.6.1991, ne velja in tudi ne bo obveljalo.

Druga tema, o kateri želim spregovoriti, je situacija, ki je nastala v zvezi z imenovanjem oziroma predlaganjem kandidata za guvernerja Banke Slovenije. Tukaj ne gre za zadevo, ki bi bila v pristojnosti, ali v odgovornosti vlade. Vlada tukaj ne sprejema in ne bo sprejemala nikakršnih odločitev. Gre za pristojnost, ki jo ima po ustavi Državni zbor RS. Zakon, ne pa ustava, pa je dal predsedniku republike pristojnost, da kandidate predlaga. Gre za soodgovornost. Vlada pričakuje, da bosta oba subjekta - t.j. predsednik države in zakonodajna oblast - tukaj ravnala odgovorno.

Ne držijo informacije, ki so se pojavile v javnosti, kako je vlada ali pa jaz osebno zavrnila določene predloge ali kandidate, ko gre za gospoda Mencingerja. O tem ni bilo nobenih posvetov med menoj in predsednikom republike. Šlo je za pogovor na mojo iniciativo, povezan s situacijo pri urejanju vprašanj s Hrvaško. Na tem pogovoru mi je predsednik države omenil, da namerava predlagati - ponovno brez posvetovanja s poslanskimi skupinami - kandidata za ta položaj, ki se sploh ni prijavil na javni razpis. Dejal sem mu, da se mi to ne zdi pametna odločitev, da bi veljalo spoštovati ustaljeno proceduro - predlagati bodisi kandidata, ki se je tudi javil na javni razpis in poskusiti z njim - še prej pa se posvetovati s poslanskimi skupinami. Tako kot je bila dolgoletna praksa. Predsednika republike sem tudi prosil, naj počaka s predlogom nekaj dni in se v tem času posvetuje. Končno je še mesec in pol časa do izteka sedanjega mandata. Predsednik je pač ravnal drugače. Odločil se je - ne sicer za kandidata, o katerem sva govorila - ampak za namestnika oziroma člana Sveta Banke Slovenije v sedanji sestavi. O tem me je sicer obvestil, jaz pa sem mu izrazil ponovno enako stališče, da bi bilo dobro - zato, da se postopki odvijajo v skladu z ustaljeno prakso - da se posvetuje s poslanskimi skupinami, da upošteva tudi kandidate, ki so se sami javili na razpis. Nikoli nisem - ne jaz, ne vlada - sugerirala nobenega imena. Kot že rečeno gre tukaj za odločitev, ki je po ustavi v pristojnosti državnega zbora, predlagateljstvo pa je po zakonu na predsedniku republike. Predsednik je pač ravnal po svoje - predlagal je kandidata brez posvetovanja z vodij poslanskih skupin.

Zelo verjetno je, da bo ponovljena enaka situacija, kot je bila v prvem primeru. Po mojem mnenju to ne vodi v nobeno institucionalno krizo. Možno je, da bo potrebno dodelati pravila igre, ki so določena v sedanjem zakonu glede tega. Vendar to najbrž za naprej, za sedanjo situacijo ne. Vlada pričakuje, da bodo vsi subjekti - v tem primeru predvsem predsednik republike - ravnali odgovorno in da bo v tem času, ki je še na voljo, ravnali tako, da bo Banka Slovenije dobila na čelo človeka, ki je kredibilen, ki ima sposobnosti za vodenje Banke Slovenije in ki bo znal izkoristiti tudi nove priložnosti, ki se Sloveniji ponujajo z vstopom v evroobmočje - ko človek, ki je na čelu Banke Slovenije, odloča tudi o monetarni politiki znotraj celotnega evro-območja. V tem primeru gre za razširjanje pristojnosti in tudi to je treba upoštevati, ko se predlaga kandidata na to mesto. Treba je iskati ljudi, ki imajo ustrezne mednarodne reference, ki se bodo lahko v tem krogu močnih finančnikov ali pa monetaristov - ki so običajno vsi profesorji, doktorji znanosti z izkušnjami, z bogato bibliografijo, če pogledate njihove življenjepise - lahko uveljavil, glede na to, da smo novinci v tej skupini in da bo potrebno izraziti tudi močne osebne kvalitete za to, da bo naš glas v Evropski centralni banki enakopraven. Torej, vlada pričakuje od vseh subjektov, da bodo ravnali odgovorno.

ILINKA TODOROVSKI (TV SLOVENIJA): Imam podvprašanje v zvezi s slovensko-hrvaškimi odnosi. Dejali ste, da bo glede prodaje zemljišč Slovenija sprožila pravne postopke. Zanima me kdaj in kakšne? Direktor sklada kmetijskih zemljišč trdi, da je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, ko je obvestil vlado. Zanima me ali se s takim stališčem strinjate, ali se morda strinjate s stališčem nekaterih posameznikov političnih skupin, ki menijo, da je za zaplet soodgovoren tudi direktor sklada. In še, kako komentirate kopico različnih stališč, ki jih slišimo zadnje dni? Denimo, Slovenska narodna zveza zahteva sprejetje pravno-političnega dokumenta, torej resolucije, v državnem zboru; slišimo povezovanje orožarskih poslov z dvostranskimi zadevami; dr. Pavliha predlaga, da sestavite skupino strokovnjakov... Zanima me kako komentirate te posamezne poslanske pobude, ki letijo zadnje dneve?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Prav vseh pobud ne morem komentirati. Še posebej ne tistih neresnih. Ko gre za zaplete z zemljišči, ki so formalno bili vedno v slovenski lasti - v zadnjem času, po reformah, v lasti sklada kmetijskih zemljišč - je vprašanje, za čigavo odgovornost gre. Kot izhaja iz teh informacij, so se ti enostranski koraki na hrvaški strani začeli dogajati pred mnogimi leti, nekateri pred desetimi leti. In reagira se šele zdaj. Potem ko smo bili o tem obveščeni, bo Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov pripravil oceno obsega tovrstnih posegov z predlogi ukrepov. Tudi druga ministrstva pripravljajo predloge za ravnanje. Ko bo vse to pripravljeno, bomo reagirali. Govoriti pa o tem, da ta vlada zamuja - potem, ko se je odkrilo, da se to dogaja že deset let - je pa nekoliko smešno. Še posebej, če to govorijo tisti, ki so bili prej deset let v vladi.

MARJA NOVAK (REUTERS): Italija je v zadnjem času odprla vprašanje fojb. Sicer bolj intenzivno v odnosih s Hrvaško, vendar pa bi se to dotikalo tudi Slovenije - še posebej, če bi prišlo do revizije sporazumov, kar Italija nakazuje, da želi? Ali lahko pokomentirate kakšno je stališče Slovenije do tega?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, nobena konkretna revizija nobenega meddržavnega sporazuma formalno ni bila predlagana. Zato mislim, da se s tem nima smisla ukvarjati. Ko gre pa za polpreteklo zgodovino, pa je vprašanje, na kateri del govora italijanskega predsednika - po katerem očitno sprašujete - se daje večji poudarek. Ali na tisti del, kjer govori o nekih zamolčanih straneh zgodovine, kjer naj bi se tudi državljanom Italije dogajala krivica? Ali na tisti del, kjer govorijo o potrebi, da se te stvari rešujejo danes v okviru Evropske unije strpno, s tem da vsak pomete tudi pred lastnim pragom in da to ne obremenjuje tekočih odnosov? S tem zadnjim se jaz absolutno strinjam in pričakujem, da bo tudi ravnanje uradne italijanske politike šlo v to smer.

JOŽE POGLAJEN (DNEVNIK): Kako bo vlada reagirala na tretje poročilo Sveta Evrope, ki govori o raznih vrstah nestrpnosti, v katerem med drugim poziva slovensko vlado oziroma slovensko oblast naj takoj izpolni odločbo Ustavnega sodišča RS glede izbrisanih, govori pa tudi precej - ne ravno prijazno - tudi o tem kako pri nas ravnamo z Romi, čeprav se to poročilo nanaša na čas pred zgodbo s Strojani?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, to poročilo nosi današnji datum, če se ne motim. V celoti ga nismo proučili in bomo nanj reagirali, ko bo to storjeno. Drugače pa obravnava poročilo različne zadeve v različnih državah. Ko gre za vprašanje »izbrisanih«, je ta vlada edina vlada doslej, ki si želi vprašanje rešiti enkrat za vselej in na način, ki bo sprejemljiv tako za večino državljanov, ki so glasovali na referendumu, kot tudi za konkretno prizadete. Predlagan je ustavni zakon, ki omogoča individualno reševanje vsakega primera posebej, ter s tem tudi ločitev tistih, ki se jim je dejansko dogajala krivica, od tistih, ki želijo to izkoristiti za pridobitev velikih materialnih odškodnin. Problem s tem zakonom je, da mu nasprotuje večina opozicije, kar pomeni, da ni izpolnjen pogoj dvotretjinske podpore. Tako da v zvezi s tem ne bi ponavljal zgodbe, ki se je dogajala v Sloveniji, in komentiral odločb Ustavnega sodišča. Imamo neko stanje, ki ga niso kreirale samo odločne Ustavnega sodišča, ampak tudi poskusi prejšnje vlade, da se nekatere stvari rešijo, pa so bili neuspešni. Rezultat referendumu in vrsta drugih zapletov so ustvarili sedanjo situacijo ki je ni možno trajno razplesti brez ustavnega zakona. Ta je pripravljen in čim bo tudi na strani večine opozicije zmagal razum, je lahko sprejet in je vprašanje rešeno. Tisti, ki jih je zadeva zanimala, so prišli in se poučili o zadevi. Zagotovo je Slovenija med tistimi državami v Evropi, ki zadeve rešuje najbolj resno. Tudi zadnji zakon, ki je končno prišel v proceduro v mandatu te vlade, to dokazuje.

MARTA RAZBORŠEK (TV SLOVENIJA): Eno vprašanje še na eno drugo temo. Na Kosovo odhaja kontingent Slovenske vojske, ki bo deloval s precej okrnjenimi nacionalnimi omejitvami. Zakaj, glede na to, da na Kosovo odhaja prav v trenutkih, ko so celo možni neredi v ključnih trenutkih?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Torej, nima smisla poslati močno mirovno enoto na neko območje in ji omejiti pooblastila, zaradi katerih bi bila njihova vloga praktično onemogočena. To je potem res neracionalno ravnanje. O teh vprašanih je razpravljal Vrh zveze NATO nedavno v Rigi. In tam je bila sprejeta odločitev, da države članice NATO čimbolj zmanjšajo t.i. nacionalne omejitve pri uporabi enot, ki jih prispevajo v NATO mirovne operacije. Slovenija je spoštovala to odločitev in to smo pač naredili zavestno. V nasprotnem primeru nima smisla pošiljati enot na neko območje, kjer se pričakujejo neke intenzivne situacije, pri katerih lahko pride tudi do nemirov, in hkrati tem enotam vzeti pooblastila, da v takšnih primerih posredujejo. Čemu bi potem takšne enote tja poslali? Res je, da imajo nekatere države zelo zapletene notranje mehanizme za določanje in odpravo teh omejitev. V nekaterih državah ta postopek traja dlje časa. V Sloveniji smo pač ravnali v skladu z našo proceduro in v prihodnosti bo teh omejitev bistveno manj. Ker drugače so enote, ki jih neka država pošlje v mirovno operacijo, zgolj strošek za tisto državo - pa tudi za donatorice, ki običajno na donatorskih konferencah prispevajo sredstva za takšne aktivnosti.

Kar se Kosova tiče pričakujemo, da bo po nekem krajšem obdobju relativne nestabilnosti - ko vsi proučujejo, kaj jim je ta predlog gospoda Ahtisaarja prinesel - prišlo do stabilizacije razmer in do trajne ureditve. Tisti, ki ste podrobneje proučili ta predlog, vidite, da je tukaj predvideno trimesečno prehodno obdobje, v katerem bo prišlo do te transformacije, in potem še, okvirno vzeto, petletno obdobje stabilizacije, ko bo prisotnost mednarodnih sil tudi mirovnih vojaških potrebna. Slovenija je tukaj prevzela svoj del odgovornosti. Glede na to, da to regijo in Kosovo poznamo, da je Slovenija že doslej prispevala veliko kvalitetnih storitev v teh službah in misijah, ni presenetljivo, da je velik interes po našem sodelovanju. Tudi mi mislimo, da je bistveno bolj smiselno pošiljati enote tja, kjer lahko narediš veliko in kjer poznaš razmere, kot pa da jih pošiljamo nekam daleč, kar je dražje in manj učinkovito.

MATEJA ŽELEZNIKAR (RADIO SLOVENIJA): Jaz bi se vrnila na to poročilo ECRI, ki nosi današnji datum. Ampak vlada je to poročilo že obravnavala, ker so pri tem poročilu dodani tudi odgovori vlade na te pripombe. Ali se motim?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: No, v predhodnih fazah ja. Naša stališča smo posredovali. To poročilo, končno poročilo, o katerem me sprašujete, pa ima današnji datum.

MATEJA ŽELEZNIKAR (RADIO SLOVENIJA): In tega ni vlada obravnavala potem?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Težko bi ga danes.

VLADIMIR VODUŠEK (POP TV): Jaz bi prosil, če lahko samo komentirate, kakšen bo scenarij razpleta v primeru, če bo gospod Rant padel, predsednik države ne bo predlagal novega kandidata in bo Banka Slovenije ostala brez guvernerja? Kakšno rešitev vidite vi? To je eno vprašanje. Drugo pa, če lahko samo na kratko komentirate ta zaplet med AMZS-jem in pa Ministrstvom za zdravje, ki ne namerava plačati računa za te helikopterske prelete. Napovedujejo se neke tožbe. Če lahko še to na kratko komentirate?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Tega drugega ne morem komentirati, ker vlada je svoje stališče povedala z zadnjim odločitvijo. V skladu s tem bo ravnala.

Glede scenarija v primeru ponovne neizvolitve kandidata za guvernerja Banke Slovenije vlada ne pripravlja nobenih scenarijev, ker to ni v vladni pristojnosti. To je v pristojnosti državnega zbora in po zakonu tudi v pristojnosti predsednika republike. Kot že rečeno pričakujemo, da bodo vsi ravnali odgovorno. Ni nobene potrebe po kakršni koli krizi. Če bodo vsi ravnali odgovorno, ne bo nobene krize. Moje osebno stališče je, da bi bilo zelo prav, da se spoštuje ustaljena praksa, da se kandidate izbira med tistimi, ki se prijavijo na razpis in da se pred predlaganjem posvetuje v okviru poslanskih skupin.

KATJA ŠERUGA (TV SLOVENIJA): Glede guvernerja še to. Prej ste rekli: »...možno je, da bo treba dodelati pravila igre v primeru imenovanja guvernerja....« Imate kaj konkretnega v mislih? Kaj bi v zakon dodali? Da predsednik lahko nekajkrat predlaga kandidata, pa če ni izvoljen ta pravica pripada nekemu drugemu, ali kaj drugega? Imate že kakšno konkretno idejo?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Kot že rečeno, vlada ne pripravlja nobenega scenarija. V tem primeru gre za pristojnosti drugih institucij. Tudi ni nobene potrebe, da bi dejansko prišlo do t.i. institucionalne krize, ker bi bilo potrebno spreminjati zakonodajo oziroma pravila igre. Pričakujem - še enkrat - da bodo vsi ravnali odgovorno in državotvorno.

DENIS SARKIĆ (VEST.SI): Kaj konkretno zamerite predlaganemu kandidatu Rantu v vaši stranki, da ga nočete podpreti?

PREDSEDNIK VLADE JANEZ JANŠA: Stališče poslanske skupine je povedala poslanska skupina in tega ne bi komentiral. Hvala lepa.